

ТЕАТР 6. Т-ва ГРАМОТНОСТІ.

Сьогодні, 12-го сеп-тя, виставлено буде: „За двома зайцями“, ком. на 4 д. Левицького. Участь бере вся трупа і хор. АНОНС: 13-го і 14-го сеп-тя вистав не буде. 15-го при участі Марії Заньковецької по загальнопріст. цін. вист. буде „ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ“, др. з співачами і танцями на 5 д. Старицького. Гот. до вистави п'єса В. Грінченка „Стоповий гість“, драма на 5 дій.

Білеті продаються у касі театру з 10-ї год. ранку до 2 год. д., а ввечері від 5 г. до кінця вистави. В антрактах грає власний балетний оркестр. Початок о 8 год. вечора. Ціни місцям звичайні.

Капельмейстер Густав Єлінек. 317—12. Відповідальний режисер М. Садовський.

Театр „СОЛОВЦОВЪ“ (Сезон 1908—09 р. Дирекція І. Е. Дуван-Торцова.

Сьогодні, 12-го, друга виста-ва п'єси С. Юшкевича „Король“, гот. о 8 год. веч. Ціни місцям звичайні.

Білеті продаються 13-го і 14-го сеп-тя не буде. 15-го сеп-тя, 3-й загальнопріступний спектакль 1) Торжество а увертюра, викон. оркестр. 2) Реферат на тему „ПРАЗДНИКЪ МИРА“, проч. В. А. Чаговец. 3) „ПЛОДЫ ПРОСВѢЩЕНІЯ“, ком. на 4 д. Гр. Л. М. Толстого. У неділю, 21-го сеп-тя, вранішній спектакль-лекція „ГРОЗА“, на 5 д. Островського. Лектор Г. В. Александронський. Готується до вистави нова п'єса „ОСВОБОДЖЕНІЕ ЧЕЛОВѢКА“, у 4 част. 347—15

Городський театр. Дирекція С. В. БРИКІНА

Сьогодні, 12-го, „Царь Плотникъ“ (спектакль йде без суфльора). Бере уч. д-ки: Андреев, Боссе, Тихонов, Ковалевський. Початок о 7 1/2 год. веч. 15-го в 1-й раз з повн. нов. обст. „КНЯЗЬ ИГОРЬ“. 16-го „ФРА ДІАВОЛО“. 17-го „СКАЗКА О ЦАРѢ САЛТАНѢ“. 18-го „ГУГЕНОТЪ“. Готується до вистави у 1-й раз на квівськ. сцені з повн. нов. обст. — „СКАЗКА ГОФМАНА“. м—389—4

ФЕЛЬДШЕРСЬКО-АКУШЕРСЬКА ШКОЛА ПРИ ЛІКАРНІ НА — 100 ЛІНОК —

Д-РА МЕД. П. Т. НЕЙШТУБЕ „КВІСІСАНА“

Велика Житомирська вул., № 19. Приймаються проханя на усі відділи. 100—0300—28

ГОЛОВНЕ ДЕПО музичних струментів і нот

Г. І. ІНДРЖИШЕКА

ПЕРЕНЕСЕНО

У НОВЕ ПОМЕШКАННЯ НА ХРЕЩАТИНУ, № 41. старе помешкання передається. гд.—353—12.

Вийшла з друку

і продається популярна нісія

І. Комаровського

„Роела калина з листом широким“.

Текст український Ол. Мишуги. Видавня Леона Іздіковського в Києві

Ц. 40 н.

Найбільший склад нот українських, російських і інтернаціональних. Каталог нот роздається і розсилається даром. 5-380-5

У Катеринославі

при книгарні

Лозинської

на Проспекті,

відкрито відділ контори „Ради“, де приймається передплата частками на полегшених умовах. р—0311—14

У Полтаві купувати на роздріб „Раду“ і передплачувати частками на полегшених умовах можна в книгарні Г. Маркевича, Вульв. Котляревського. р-390-4

Д-р ЧЕРНЯК В. Житомир, 16. Прийм. 9—12 та 5—8 жінки 1—2. Пранці (сіф.), вен., мочепол. (спец. гоїн. звужень), пол. розст. Усі спец. методи гоїн. Є ліжка в окр. помешк. 150 322-10

Українство і єврейська справа.

Коли під час першої Державної Думи складено було законопроект про громадянську рівноправність, то всі демократичні елементи по Україні вітали його з подвійною радістю. Не тільки вони раділи за себе, а й за мільйони людей, що живуть між ними і на Україні, але позбавлені всіх елементарних прав, починаючи од права вільно переходити з місця на місце, права самим собі вибрати місце, де мають жити. Зігнані силоміць, штучними способами в призначені місця, без права покинути їх і шукати, де б їм краще жилося, євреї не тільки сами задихаються в своїй

„незамкнутій тюрмі“, але й сусідам своїм завдають чимало всякого клопоту. Ми вже не говоримо, що існування серед нашого народу якихсь парій впливає деморалізаційно на його й викликає де-які такі експеси, яких не повинно б бути за рівноправності усіх громадян. Всяка соціальна кривда має два кінці і коли одним б'є тих, хто її терпить, то другим не миає й тих, хто сам не терпить безпосередньо, а тільки попускає на неї. Обмеження євреїв не тільки їм самим допікає до живих печінок, але темною плямою лежить, хоч і зовсім безневинно, й на вашому народі, територію якого повернуто на новітнє гетто—широку тюрму для мільйонів єврейської людности.

На жаль, надії на те, що рівноправність згладить давню кривду і змиє з нашого народу незаслужену пляму—ці надії й досі не справдились. Законопроект першої Думи пропав без вісти, а тепер політичне становище таке, що треба безоглядним оптимістом бути, щоб говорити про загальну рівноправність. Постоявши досить близько коло неї, ми останніми часами одходили од неї все далі і далі. Проте можливо, що будуть часткові перемиї—так, недавно пройшла була чутка, що навіть міністерство збирається виступити з проектом поширення так званої „черты осёдлости“, яка не тільки гнітить євреїв, але дуже й дуже зачіпає інтереси й українського народу.

Як знаємо, Україна входить в межу „осёдлости“, зробившись мимоволі місцем „вавилонського плънєнія“ цілої нації. Євреї на Україні з'явилися дуже давно, але до часів панування Польщі вони не грали тут визначної ролі, і тільки Польща колонізувала ними Україну густіше. Але справжніми колонізаторами євреїв на Україні були російські адміністратори. В лівобережній, слобідській та степовій Україні євреїв майже не було навіть за польських часів і найшло їх сюди вже по тому, коли цариця Єлизавета промовила свою знамениту фразу: „отъ враговъ креста господня не желаю интересной прибыли“. Колонізацію єврейську, що за нормальних обставин пішла б здебільшого на схід і розпустилася по всій російській державі, силоміць направлено на українські землі; євреїв штучно згромаджено по призначених місцях і цим самим у їх одібрано ба-

гато нормальних засобів для існування. Хто бачив життя єврейського пролетаріята по наших містечках, той знає, яке пекло витворила знаменита „черта осёдлости“, з усіми її страшними наслідками: темнотою, деморалізацією, вбожеством—з одного боку, експлуатацією, нерозбірливістю в засобах до життя—з другого, національною зневажністю й погромами—з третього, повсякчасним утиском місцевої адміністрації, хабарництвом то що—з четвертого. Але „черта осёдлости“ одбивається не на самих тільки євреях, а захоплює всю людність в своїх межах,—отже цілу Україну, зробившись джерелом деморалізації, страшною болячкою на нашому національному організмі. І що найголовніше—зовсім без нашої волі і нашої вини, бо не український народ завів цю болячку, а вона на його впала разом з іншими здобутками загально-російського життя.

Поменшити лихо від цієї болячки можна тільки одним способом—скасувавши оту ганебну „черту“ і давши євреям право вільно жити, де хто з них схоче. З „чертою“ зникне насамперед джерело всякої деморалізації, спиниться конкуренція силоміць зведених в одно місце людей, зросте продуктивна праця, зменшиться експлуатація од тих людей, яким часто поза вею нічого робити. Лихок єврейської людности в „черті“, який не знаходить собі праці й пухне з голоду або вишукує аби-яких засобів до життя, одійде в менш залюднені сторони й там знайде собі продуктивну роботу. Одно слово—перший ступінь в єврейському питанні, що лежить в інтересах і тих народів, серед яких євреї силоміць живуть тепер—це скасування „черты осёдлости“. Без цього першого ступня нема чого сподіватись якогось поліпшення соціального, економічного й морального життя і на Україні.

Українці, що свідомо ставляться до інтересів свого рідного краю, повинні твердо затамити цю немудру істину, пам'ятаючи, що скасування „черты“ не тільки єврейська, а й їхня власна справа, і що навпаки всякий, хто на Україні обороняє обмеження та утиски над євреями, тим самим затягає петлю і на своїй власній шві. Доводиться ніколи чувати, що єврейство—лихо і через те краще ніби-то зібрати його в одне місце, а не розпускати по всій державі. Але навіть з цього погляду „черта осёдлости“ не може знайти собі оборони. Коли б навіть пристати на думку, що єврейство—лихо, то й тоді з цього не виходить, що ним треба карати одну якусь країну, одну людність. Навпаки, як що данне лихо розпустити на широкі простори, то воно втрапить свою лиходійну силу, розпуститься в масі й повернеться на якусь продуктивну потребу. Навіть з цього погляду наші оригінальні „юдофили“, що не хотять пустити від себе євреїв, допомагають не од лиха, а самому лихові. Та лихо—це ми підкреслюємо—не в єврействі, а в тому, що євреїв згромаджено силоміць і штучно в одному місці, позбавлено прав і засобів до життя і через те повернуто їх енергію на голу боротьбу за існування. Ось через віщо перший і єдиний спосіб здихатись лиха—це скасувати штучні межі, що сковують євреїв, а разом і ті народи, яких територію тими межами обведено.

Українство устами своїх кращих письменників раз-у-раз ставилось до трудящого єврейства прихильно і виступало проти всяких обмежень. Згадаймо тільки страшні малюнки з єврейського життя в творах Франка, Бордуляка, М. Левіцького та ін.; згадаймо, яку вагу пропозавді демократичних думок серед єврейства надавав Драгоманов, виступаючи разом і проти „черты“ та інших механічних утисків. Виступало, правда, наше письменство проти експлуатації українського народу шинкарями, факторами й іншими хижакими, але завжди воно одрізняло єврея від експлуататора і гріхи класа не накидало й не ростягало на цілу народність. Так само й народ наш не має якогось специфічного зневажливості проти євреїв, як євреїв,—бо характерно, що

навіть погроми на Україні були ділом здебільшого захожих людей, що виступали привідцями очевидного розбишадства.

Єврейська справа, як бачили, разом і наша справа: ми теж заінтересовані, щоб серед нас не було партій, не було зайвих утисків, не було засобів деморалізувати наш народ. І розв'язати цю справу можна тільки відповідно до кращих традицій нашого письменства та загально-людських ідей широго гуманізму. А „черта осёдлости“ й інші такі утиски цьому найгірше суперечать.

Лист з Буковини.
(Од власного кореспондента).

Цікаву байку розказала своїм читачам черновецька „Gazeta polska“ про цисаря в справі Січинського. Під впливом українських послів просив міністер фінансів Коритовський цисаря, щоб той помилював Січинського. Цисар здивувався дуже і запитав, хто то такий—Січинський і що він такого зробив. Довідавшись, що він убив Потоцького, розплакався і запитав, чому йому казано з початку, що Потоцький застрелив сам через необережність на полюванні. В справі Січинського велів звернутись до нього пізніше, коли він не буде такий схвильований як тепер... От такими байками годують польські часописи своїх читачів, щоб їм показати, як дуже цисар „ніби б то“ любив Потоцького, і доброту поляків, котрі такі справедливі, що просять помилювати Січинського.

Вижницька гімназія, перша українська на Буковині—все ще не сходить з денного порядку. Німецькі часописи як „Czerpowitzer allgemeine Zeitung“ і н. всіма способами хочуть довести українцям, що їм не треба української гімназії, бо ученики, скінчивши її, не будуть знати німецької мови, а через це не зможуть стати урядниками і н. Далше пишуть ці часописи про школу, яку б зробило запровадження української мови у всіх урядах, німцям, яких таким способом було б виперто з Буковини і н. От такі то щирі наші „культуртрегери“. Розуміється, що це все не спинить розвій української мови до степеня, який їй належить між чисто українською людністю.

На 6 с. м. відбулись в Чернівцях загальні збори „Союза Січей на Буковині“. На цих зборах був і посол др. Кирило Трильовський. Виявилось, що січовий рух на Буковині, який перед кількома роками так гарно зачав був розвиватись, тепер чогось втих. Може властивість новій старшині, в склад якої між іншим входить письменник Сильвестер Яричевський, розбудити його на ново. До цієї праці прилучиться ще й новий місячник „Січ“, що має виходити під редакцією Сильв. Яричевського і Гаврила Гордого.

Новозасноване „товариство православних русинок на Буковині“ наміряється з початком шкільного року 1908—9 отворити в Чернівцях заборонку для дітей бідних православних заробітчан. Буде це перша інституція в цьому роді на Буковині для православних дітей, бо досі існує одна в Чернівцях, в котру приймають тільки дітей уніятських родичів.

Незабаром прилучаться до християнсько-соціальної партії наші буковинські „руські“, про котрих буває чути тільки перед виборами та після виборів, коли вони, провалившись, скавучать, як побиті пєсики. Тепер вони думають, що християнські соціалісти їм допоможуть при „знищенню“ проклятих „україноцф“. Та поки що допоможе це їм самим, бо з Відня (де живуть провідники христ. соц. партії, як міністер Гессман, др. Люеде, принц Ліхтенштейн і н.), куди вибираються вожді буковинської кацапської партії, вони сподіваються привезти нові „пособія“, а це в них головна річ.

3 газет та журналів.

Арешт д. Гладкого, що був у Чернівці за бібліотекаря тамашньої „Просвіти“, дав нагоду якомусь чернігівському кореспондентові настроити в „Кіевлянині“ новий донос на цю, мовляв він, „пресловуту“ „просвіту“.

У людей чорносотенної породи, як

Кость Краналія.